



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 78 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven og
arbeidsmiljøloven (trekk av
fagforeningskontingent i ytelser og
hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre
overholdelse av krav om HMS-kort)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.4.1	Forslaget i høringsnotatet	15
			3.4.2	Høringsinstansenes syn	15
			3.4.3	Departementets vurderinger	16
2	Bakgrunn	6	3.5	Personvern	16
2.1	Trekk av fagforeningskontingent i ytelser	6	3.5.1	Forslaget i høringsnotatet	16
2.2	Regler om oppdragsgiveransvar for å sikre at forskrifter om HMS-kort overholdes	6	3.5.2	Høringsinstansenes syn	16
			3.5.3	Departementets vurderinger	17
2.3	Høringene	7	4	Forslag til endring i arbeidsmiljøloven	18
2.3.1	Høring om endring i folketrygdloven	7	4.1	Gjeldende rett	18
2.3.2	Høring om endring i arbeidsmiljøloven	9	4.2	Forslaget i høringsnotatet	18
			4.3	Høringsinstansenes syn	18
			4.4	Departementets vurderinger	19
3	Forslag til endring i folketrygdloven	11	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	20
3.1	Gjeldende rett	11	5.1	Endringer i folketrygdloven	20
3.2	Behovet for kontingenttrekk i utbetaling av ytelser	11	5.2	Endringer i arbeidsmiljøloven	20
3.2.1	Forslaget i høringsnotatet	11	6	Merknader til bestemmelsene i lovforslaget	21
3.2.2	Høringsinstansenes syn	11			
3.2.3	Departementets vurderinger	12			
3.3	Hva kan trekkes når i hvilke ytelser	13			
3.3.1	Forslaget i høringsnotatet	13			
3.3.2	Høringsinstansenes syn	13			
3.3.3	Departementets vurderinger	14			
3.4	Rutiner og ansvarsfordeling	15			
				Forslag til lov om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)	23



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 78 L

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 27. mars 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). I proposisjonen foreslår departementet endringer i folketrygdloven som innebærer at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne trekke fagforeningskontingent i utvalgte ytelser utbetalt fra etaten. De konkrete ytelsene det skal kunne foretas kontingenttrekk i er sykepenger, foreldrepenger, svangerskapspenger, pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger. Dette er ytelser som midlertidig erstatter lønn fra arbeidsgiver, og som Arbeids- og velferdsetaten også tidligere har

gjennomført kontingenttrekk i. Endringen gir et rettslig grunnlag for etablert praksis. Endringen betyr at fagforeningsmedlemmer kan betale sin kontingent på samme måte i perioder med lønn fra arbeidsgiver og perioder med ytelse fra Arbeids- og velferdsetaten.

Videre foreslår departementet at det i arbeidsmiljøloven fastsettes en hjemmel for å gi forskrifter om at oppdragsgivere skal føre kontroll med at leverandører overholder forskriftsfastsatte krav om HMS-kort. Departementet følger med dette opp regjeringens handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, der forslag om å innføre lovhomeel for et slikt oppdragsgiveransvar inngår som tiltak nr. 17.

2 Bakgrunn

2.1 Trekk av fagforeningskontingent i ytelser

Kontingenttrekket fungerer som fagforeningsmedlemmets betaling av kontingent til sin fagforening, og er et alternativ til andre betalingsmåter. Betaling av kontingent er en forutsetning for å være medlem i en fagforening, medlemskapet gir tilgang til en rekke tjenester fra fagforeningen. Arbeids- og velferdsetaten foretok tidligere kontingenttrekk i utbetaling av ytelser for en rekke fagforeninger. Praksisen ble imidlertid redusert i 2020, slik at det nå årlig foretas kontingenttrekk i utbetalingen av ytelser til i underkant av 10 000 personer. Grunnlaget for praksisen med kontingenttrekk har fulgt av skriftlige avtaler mellom Arbeids- og velferdsetaten og fagforeningene, men har ikke vært lovregulert.

Kontingenttrekk i ytelser er et inngrep i den enkeltes rettigheter, og krever derfor et rettslig grunnlag for å være lovlig. Kravet til rettslig grunnlag følger av det generelle legalitetsprinsippet, nå nedfelt i lov 17. mai 1814 kongeriket Noregs grunnlag (Grunnlova) § 113.

Arbeids- og velferdsetaten må behandle opplysninger om det enkelte fagforeningsmedlemmet og det enkelte medlemskapet for å kunne foreta kontingenttrekk. Personvernregelverket oppstiller rettslige krav for at behandling av personopplysninger skal være lovlig. Et av disse kravene er kravet til behandlingsgrunnlag etter forordning 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (personvernforordningen) art. 6 nr. 1. Denne gir en uttømmende liste med aktuelle behandlingsgrunnlag. Relevante behandlingsgrunnlag som er vurdert, er samtykke (bokstav a), rettslig forpliktelse (bokstav c) og utøvelse av offentlig myndighet (bokstav e).

Art. 6 nr. 1 bokstav c og e forutsetter et supplerende rettsgrunnlag, jf. art. 6 nr. 3. Fastsettelse av et slikt grunnlag kan skje gjennom nasjonal rett. Siden kontingenttrekk i ytelser ikke er rettslig regulert etter dagens regelverk, foreligger det

heller ikke noe supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett i dag.

Opplysninger om fagforeningsmedlemskap er en særlig kategori av personopplysninger etter personvernforordningen art. 9 nr. 1. Behandling av slike opplysninger er som et utgangspunkt forbudt. Forbudet kommer likevel ikke til anvendelse hvis behandlingen er nødvendig for at den behandlingsansvarlige skal kunne oppfylle sine forpliktelser på området arbeidsrett, i den grad dette er tillatt i henhold til nasjonal rett. Dette følger av art. 9 nr. 2 bokstav b. Noen slik regulering, tilsvarende som for supplerende grunnlag etter art. 6 nr. 3, foreligger ikke i dag.

Endringen med en ny bestemmelse i folketrygdloven om kontingenttrekk i ytelser fra Arbeids- og velferdsetaten skyldes behovet for en rettslig regulering av praksisen. Alternativet til dette ville være at Arbeids- og velferdsetaten slutter med kontingenttrekk i ytelser.

2.2 Regler om oppdragsgiveransvar for å sikre at forskrifter om HMS-kort overholdes

Arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd gir hjemmel til å fastsette forskrifter som pålegger bruk av HMS-kort for arbeidstakere innenfor bransjer der dette anses nødvendig eller hensiktsmessig. Med hjemmel i denne bestemmelsen er det innført krav om HMS-kort i bygge- og anleggsbransjen (2008), i renholdsbransjen (2012) og for virksomheter som tilbyr bilpleie, hjulskift og hjullagring (2022).

Med virkning fra 1. januar 2026 er det også forskriftsfestet krav om HMS-kort for arbeidstakere som utfører varetransport med bil.

HMS-kortet viser hvilken virksomhet arbeidstaker er ansatt i og at virksomheten er registrert i relevante offentlige registre. Arbeidsgiver skal sørge for at egne ansatte har HMS-kort. Plikten til å ha HMS-kort gjelder tilsvarende for innehavere av enkeltpersonforetak som ikke sysselsetter arbeidstakere i de aktuelle bransjene. Det overordnede formålet med HMS-kortet er å ivareta

arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet, men kortet har også viktige funksjoner knyttet til å redusere forekomsten av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Kortet gir blant annet Arbeidstilsynet lettere tilgang til opplysninger om ansettelsesforhold, og bidrar dermed til å effektivisere tilsynsmyndighetens arbeid.

Krav om HMS-kort for varetransport med bil er regulert i forskrift 20. juni 2025 nr. 1152 om HMS-kort i virksomheter som transporterer andres varer med bil. Forskriften er, etter delegasjonsvedtak, fastsatt av Arbeidstilsynet med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd. Arbeidstilsynet gjennomførte i perioden oktober til desember 2024 høring av forslag til innføring av HMS-kortordning i «varebilbransjen». I denne sammenheng foreslo Arbeidstilsynet også å innføre et krav om at virksomheter som kjøper inn varetransporttjenester (oppdragsgivere) skal ha plikt til å føre en viss kontroll med at egne leverandører overholder kravet om HMS-kort. Da det per i dag ikke foreligger lovhjemmel for å stille et slikt krav, fremmet Arbeidstilsynet, i samråd med departementet, i sitt høringsnotat også forslag til en nødvendig hjemmelsbestemmelse i arbeidsmiljøloven. I høringen var det overveiende støtte til at det skal fastsettes en slik hjemmel og til at det innføres et oppdragsgiveransvar knyttet til overholdelse av HMS-kortplikt i varebilbransjen.

Departementet fremmer på denne bakgrunn forslag til endringer i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd som skal gi hjemmel for å gi forskrifter om at oppdragsgivere skal ha plikt til å kontrollere at deres leverandører overholder krav om HMS-kort.

2.3 Høringene

Forslagene om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven er sendt på høring hver for seg. De respektive høringene omtales derfor også separat i det følgende.

2.3.1 Høring om endring i folketrygdloven

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 25. september 2025 på høring forslag om endring i folketrygdloven med frist for innspill 22. desember 2025. Høringen ble lagt ut på regjeringen.no.

Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav)
 Datatilsynet
 Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)
 Digitaliseringsdirektoratet (Digdir)
 Direktoratet for arbeidstilsynet
 Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Domstoladministrasjonen
 Finanstilsynet
 Folkehelseinstituttet
 Forbrukerrådet
 Forbrukertilsynet
 Havindustritilsynet
 IMDi – Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
 Konkurransetilsynet
 Politidirektoratet
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Longyearbyen lokalstyre
 Luftfartstilsynet
 Regelrådet
 Regjeringsadvokaten
 Riksadvokaten
 Sjøfartsdirektoratet
 Skatteetaten
 Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)
 Statens helsetilsyn
 Statistisk sentralbyrå
 Sysselmasteren på Svalbard
 Tolletaten
 Tvisteløsningsnemnda
 Utdanningsdirektoratet
 Utlendingsdirektoratet
 Vegdirektoratet
 Økokrim

Handelshøyskolen BI Oslo
 Høgskolen i Innlandet
 Høgskolen i Molde
 Høgskolen i Østfold
 Høgskulen i Volda
 Høgskulen på Vestlandet
 Høyskolen Kristiania
 NHH Norges handelshøyskole
 Sámi allaskuvla – Samisk høyskole
 Universitetene

Arbeidsretten

Sametinget
 Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (Sivilombudet)

Kommunene

Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

Fylkeskommunene	ASVL
Oslo kommune	CMI (Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet)
Statsforvalterne	Forskningstiftelsen Fafo
Helse Midt-Norge RHF	Frischsenteret
Helse Nord RHF	Frivillighet Norge
Helse Sør-Øst RHF	Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Helse Vest RHF	IKT-Norge
Innovasjon Norge	Institutt for samfunnsforskning
Norsk Regnesentral	Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)
Akademikerne	Juss-Buss
Apotekforeningen	Jussformidlingen
Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening (AAF)	Jusshjelpa i Nord-Norge
Arbeidsgiverforeningen Spekter	Mental Helse
Den Norske Advokatforening	Norce (Norwegian Research Centre AS)
Den norske jordmorforening	Nordlandsforskning
Den norske revisorforening	Næringslivets sikkerhetsorganisasjon
Hovedorganisasjonen KA	Norges Handikapforbund
Hovedorganisasjonen Virke	Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF)
HR Norge	Norges Kvinne- og familieforbund
Krifa	Norges Røde Kors
KS - Kommunesektorens organisasjon	Norges Skogeierforbund
Landsorganisasjonen i Norge (LO)	Norges Taxiforbund
Lederne	Norsk brannvernforening
Maskinentreprenørenes Forbund	Norsk Folkehjelp
NITO – Norges Ingeniør- og teknologorganisasjon	Norsk Kvinnesaksforening
Norges Bondelag	Norsk Landbrukssamvirke
Norges Farmaceutiske Forening	Norskog
Norges Lastebileier-Forbund	Pelagisk Forening
Norges Rederiforbund	Private Barnehagers Landsforbund
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Rådet for et aldersvennlig Norge
Norsk Flygelederforening	Samfunns- og næringslivsforskning (SNF)
Norsk Flytekniker organisasjon	SINTEF
Norsk Journalistlag	Stiftelsen Rogalandsforskning
Norsk kritikerlag	Transportøkonomisk institutt (TØI)
Norsk Skuespillerforbund	Ungt entreprenørskap
Norsk teater- og orkesterforening	Velferdsalliansen
Norsk Yrkeshygienisk Forening (NYF)	Velferdsforskningsinstituttet NOVA – Oslo Met
Norske billedkunstnere	
Norske mat- og meierifolks landsforening	Følgende høringsinstanser har kommet med realitetsuttalelser i høringen:
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)	Akademikerne
Rådgivende Ingeniørers Forening	Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
Samfunnsbedriftene	Arbeidstilsynet
SMB Norge	Befalets fellesorganisasjon (BFO)
Unio	Creo
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)	Datatilsynet
AFF	Kristiansand kommune
Akademiet	KS - Kommunesektorens organisasjon
Arbeidsforskningsinstituttet AFI – OsloMet	Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Arbeidsmiljøsentret	Nittedal kommune
	Norges sykepleierforbund (NSF)
	Skatteetaten

Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

UNIO
Yrkestrafikkforbundet
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Statens helsetilsyn
Statens vegvesen
Sysselmesteren på Svalbard
Økokrim

Det redegjøres for høringsinstansenes syn i forbindelse med gjennomgangen av forslaget.

Oslo kommune

Statsforvalterne

2.3.2 Høring om endring i arbeidsmiljøloven

Arbeidstilsynets høringsnotat av 1. oktober 2024 med forslag om innføring av HMS-kortordning i varetransportbransjen, herunder forslag til å innføre hjemmel for et oppdragsgiveransvar i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd, hadde høringsfrist 10. desember 2024, og ble sendt til følgende instanser:

Barne- og familiedepartementet
Energidepartementet
Finansdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Samferdselsdepartementet
Utenriksdepartementet

Arbeids- og velferdsetaten (NAV)
Datatilsynet
Digitaliseringsdirektoratet
Direktoratet for byggkvalitet
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet
Fiskeridirektoratet
Folkehelseinstituttet
Forsvaret
Havindustritilsynet
Helsedirektoratet
Hovedredningssentralen
Kriminalomsorgsdirektoratet
Kystverket
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Luftfartstilsynet
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Regelrådet
Sjøfartsdirektoratet
Sjøforsvaret
Sokkeldirektoratet
Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord RHF
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF
St. Olavs hospital HF

Akvaplan-Niva AS
Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) – Oslomet
Storbyuniversitetet
Forskningssiftelsen Fafo
Havforskningsinstituttet
Institutt for energiteknikk
Institutt for samfunnsforskning
Nordlandsforskning AS
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
SINTEF AS
Stiftelsen Rogalandsforskning
Universitetet i Oslo

Akademikerne
Apotekforeningen
Arbeiderbevegelsens arbeidsgiverforening (AAF)
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Arbeidsmiljøseneteret
ASVL
Befalets Fellesorganisasjon (BFO)
Clarinetto Shipping Company LTD
Coop Alliansen, Den Norske Avdeling
Coop Norge SA
Den Norske Advokatforening
Den norske jordmorforening
Den norske legeforening
Den norske tannlegeforening
Den norske veterinærforening
DNV
Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg (eba)
Fellesforbundet
Finans Norge
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
Greenpeace Norge
Hovedorganisasjonen KA
Hovedorganisasjonen Virke
HR Norge
Industri Energi avd Oslo
Industri Energi avd Stavanger

Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund
 Kranteknisk forening
 KS – Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Lederne
 Maskinentreprenørenes forbund
 Maskingrossisternes forening
 Mental Helse
 Miljøstiftelsen Bellona
 Natur og Ungdom
 Nemko Group AS
 Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid –
 NEMFO
 NHO Byggenæringen
 NHO Elektro
 NHO Logistikk og Transport
 NITO – Norges Ingeniør- og
 Teknologorganisasjon
 Norges Bondelag
 Norges Dykkerforbund
 Norges Fiskarlag
 Norges Juristforbund
 Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
 (NMBU)
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Rederiforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Arbeidsmandsforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Elektroteknisk Komite
 Norsk Flygelederforening
 Norsk Fysioterapiforbund
 Norsk Industri
 Norsk Journalistlag
 Norsk Kabinforening
 Norsk Kiropraktorforening
 Norsk Landbrukssamvirke
 Norsk nukleær dekommisjonering (NND)
 Norsk Oljevernforening For Operatørselskap
 Norsk Polarinstitut
 Norsk Sjøoffisersforbund
 Norsk Sykepleierforbund (NSF)
 Norsk tjenestemannslag – Avd 2-4 Fiskeri- og
 Kystdepartementet

Norsk Yrkeshygienisk Forening (NYF)
 Norske frisør og velværebedrifter
 Norske Murmestres Landsforening
 NORSKOG
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Næringslivets sikkerhetsorganisasjon
 Offshore Norge
 Oslo Economics AS
 Parat
 Politiets Fellesforbund
 SAFE
 Skanska Norge AS
 SMB Norge
 Standard Norge
 Stiftelsen Norsk brannvernforening
 Stiftelsen WWF Verdens naturfond
 Tekna
 Unio
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Høringen ble også publisert på Arbeidstilsynets nettsider. Arbeidstilsynet mottok høringsinnspill knyttet til forslaget til endringer i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd fra følgende instanser:

Arbeidsgiverforeningen Spekter
 Fagforbundet
 Institutt for energiteknikk
 Hovedorganisasjonen Virke
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 NHO Logistikk og Transport
 Norges Bondelag
 Norges Lastebileier-Forbund
 Oslo kommune
 Posten Bring AS
 Yrkestrafikkforbundet

Følgende høringsinstanser har svart at de ikke har merknader til høringen:

Justis- og beredskapsdepartementet
 Direktoratet for byggkvalitet
 Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

3 Forslag til endring i folketrygdloven

3.1 Gjeldende rett

Utbetaling av ytelser etter folketrygdloven er regulert i folketrygdloven kap. 22. De konkrete ytelsene er regulert i andre kapitler. Kap. 22 inneholder i dag ingen bestemmelser om kontingenttrekk.

De trekkene som etter gjeldende rett kan foretas i utbetalinger fra Arbeids- og velferdsetaten er utleggstrekk. Dette følger av lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdsesloven). Etter tvangsfullbyrdsesloven § 7-1 kan det blant annet tas utlegg i formuesgoder som nevnt i lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshaverens dekningsrett (dekningsloven) § 2-7. Ytelser utbetalt etter folketrygdloven er omfattet av dette. Samtidig er kontingenttrekk ikke omfattet av disse reglene.

Kontingenttrekk i ytelser fra Arbeids- og velferdsetaten er dermed ikke rettslig regulert etter dagens regelverk.

Siden kontingenttrekk til fagforeninger ikke er regulert i folketrygdloven, er fagforening ikke definert i loven i dag. Fagforeninger er arbeidstakerforeninger. Etter lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven) § 1 bokstav c er en fagforening «enhver sammenslutning av arbeidstakere eller av arbeidstakernes foreninger som har til formål å vareta arbeidstakernes interesser overfor deres arbeidsgivere».

For arbeidstakere med lønnsinntekt følger kontingenttrekk av arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d, samt tariffavtaler mellom arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d viser til fagforeninger. Omfanget av hvilke fagforeninger som kan motta betaling gjennom kontingenttrekk er begrenset ved at det må være tariffavtale med regler om lønnstrekk for fagforeningskontingent. Det varierer mellom fagforeninger om slike avtaler er fremforhandlet eller ikke, en rekke fagforeninger har andre betalingsløsninger for kontingent. Arbeids- og velferdsetaten i rollen som offentlig myndighet er uansett ikke omfattet av noen slike avtaler.

Etter arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d kan det foretas lønnstrekk for fagforeningskontingent. Dette inkluderer i tillegg til den konkrete betalingen for fagforeningsmedlemskapet, også premie til kollektiv forsikring som er knyttet til medlemskap i fagforening, eller avgift til opplysnings- og utviklingsfond, eller til lavlønnsfond. Kontingenttrekk i lønn vil dermed kunne inkludere betaling for medlemskap, samt de eksplisitt nevnte premier og avgifter, avhengig av innretningen på medlemskapet og hva medlemmet er forpliktet å betale til sin fagforening.

3.2 Behovet for kontingenttrekk i utbetaling av ytelser

3.2.1 Forslaget i høringsnotatet

Forslaget tok utgangspunkt i at dagens praksis ikke er rettslig regulert, og at det ikke er aktuelt å fortsette med en praksis med kontingenttrekk uten et rettslig grunnlag. To ulike alternativer ble derfor vurdert. Alternativ 1 var å regulere kontingenttrekk i enkelte utvalgte ytelser. Alternativ 2 var å avvikle ordningen med kontingenttrekk i ytelser. Departementet foreslo alternativ 1 i høringsnotatet. Dette ble begrunnet med at det er en etablert ordning, samt hensynet til kontinuitet i fagforeningsmedlemmets betaling av kontingent.

3.2.2 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene er positive til at Arbeids- og velferdsetaten fortsatt skal kunne gjennomføre kontingenttrekk, og at det derfor utarbeides et rettslig grunnlag for dette. *LO*, *UNIO*, *YS*, *Befalets Fellesorganisasjon* og *Norsk sykepleierforbund* uttrykker et slikt syn, og legger gjennomgående vekt på at kontingenttrekk i ytelser sikrer kontinuitet i den enkeltes medlemskap. *YS* viser til kontinuitetens betydning i sårbare perioder for medlemmet, og at forbundet som krever inn kontingent ofte ikke vet at medlemmet har gått over på ytelse fra Arbeids- og velferdsetaten. *Yrkestrafikkforbundet* uttaler at det er en stor utfordring at man mister medlemmer grunnet

manglende betaling, og at det erfaringsmessig er høyere frafall blant medlemmer der det ikke er tariffavtale.

I tillegg til betydningen for det enkelte medlemskap, legger LO, Befalets Fellesorganisasjon og Norsk sykepleierforbund vekt på betydningen av organisasjonsgraden, og at høy organisasjonsgrad er et gode i det norske arbeidslivet. LO, UNIO og Norsk sykepleierforbund vektlegger at kontingenttrekk i ytelser forenkler prosessen med betaling av kontingent i perioder medlemmet mottar ytelse.

Unio uttaler at et klart rettslig grunnlag styrker rettssikkerheten.

Enkelte høringsinstanser støtter ikke forslaget slik det er presentert i høringen.

Akademikerne uttaler at kontingenttrekk ikke er strengt nødvendig, og at deres medlemsforeninger ikke har uttrykt noe behov for kontingenttrekk i ytelser. De viser videre til at ansvar for kontingenttrekk ikke er en kjerneoppgave for Arbeids- og velferdsetaten, og at man bør prioritere andre utfordringer som etaten står i. KS viser også til at forslaget innebærer at Arbeids- og velferdsetaten får en oppgave som ellers ligger innenfor arbeidsgivers og arbeidstakerorganisasjonens ansvarsområde.

Akademikerne stiller spørsmål ved om det gir den positive effekten på organisasjonsgraden som departementet vektlegger.

KS og *Kristiansand kommune* viser til mulige konsekvenser kontingenttrekk har for arbeidsgivere, inkludert kommunene som arbeidsgivere. De uttrykker en bekymring for økonomiske og administrative konsekvenser for kommunene hvis disse i økt grad må bidra med den praktiske gjennomføringen og rutiner for dette.

UNIO presiserer at mange av deres medlemmer ikke berøres av om Arbeids- og velferdsetaten kan foreta kontingenttrekk eller ikke, da kontingenten uansett betales på andre måter i dag.

Creo ber departementet ta hensyn til at fagforeninger har ulike modeller for kontingentberegning. Deres modell er ikke alltid tilpasset en ordning der trekket beregnes utfra innrapporterte inntekter i A-ordningen, da kontingentgrunnlaget er avgrenset til en gitt type inntekt.

UNIO og Befalets fellesorganisasjon viser til behovet for tilstrekkelig tid til implementering av kontingenttrekk i ytelser, og gode overgangsløsninger.

3.2.3 Departementets vurderinger

Dagens praksis med kontingenttrekk uten et rettslig grunnlag kan ikke videreføres. Departementet er av den oppfatning at ordningen med kontingenttrekk bør videreføres, da den sikrer kontinuitet i den enkeltes medlemskap. Det betyr at det er behov for å utarbeide et rettslig grunnlag. En regulering av praksis vil sikre tydelige og forutsigbare rammer for den enkelte arbeidstaker også i perioder med midlertidig fravær fra arbeidslivet grunnet eksempelvis sykdom eller livsfaser slik som foreldrepermisjon.

Departementet er enig i at det generelt skal være en høy terskel for å beholde eller innføre trekk i utbetalinger av ytelser fra Arbeids- og velferdsetaten. Ytelsene er en rettighet for mottakeren, og endringer i det som blir utbetalt kan være av stor betydning for den enkelte. En av Arbeids- og velferdsetatens kjerneoppgaver er å sikre at utbetalingene skjer korrekt og effektivt. Det er en avveining hvorvidt Arbeids- og velferdsetaten skal bruke ressurser på kontingenttrekk, eller heller bruke de ressursene på andre oppgaver som etaten har ansvaret for. En fortsettelse og videreutvikling av kontingenttrekk i ytelser må derfor ha tilstrekkelige positive sider for at det skal være en av Arbeids- og velferdsetatens pålagte oppgaver.

Konklusjonen om å utarbeide et rettslig grunnlag skyldes betydningen dette har for det enkelte fagforeningsmedlem og fagforeningene. De aktuelle ytelsene etter folketrygdloven skal sikre inntekt i perioder der det er nødvendig. Ytelsene kommer istedenfor lønn fra arbeidsgiver, og de vil ofte i tid følge perioder med lønn. En mulighet for kontingenttrekk i ytelsen vil gjøre overgangen mellom lønn og ytelse mer sømløs for den enkelte. Departementet vurderer det som sannsynlig at dette bidrar til større kontinuitet i den enkeltes medlemskap.

Fagforeningers kjerneoppgave er å yte tjenester til sine medlemmer, enten som gruppe eller på individuelt nivå. Medlemskap er inngangen til tjenestene, og betaling av kontingent er en absolutt forutsetning for medlemskap. At betaling av kontingent skjer på en forutsigbar og effektiv måte, er derfor av stor betydning for fagforeninger generelt. Departementet vurderer at kontingenttrekk i ytelser vil være en effektiv betalingsmåte for de fagforeningene som i dag har en slik løsning, eller for de som ønsker å innføre dette i fremtiden. Departementet legger til grunn at kontingenttrekk i ytelser først og fremst er aktuelt der det allerede foretas kontingenttrekk i lønn, og det

skjer et skifte mellom perioder med lønn og ytelse for medlemmet.

Kontingenttrekk i ytelser skal ikke erstatte andre betalingsformer, men istedenfor være en av flere aktuelle betalingsformer. Det vil fortsatt være et alternativ at kontingenten betales direkte fra medlem til fagforening, også i perioder der medlemmet mottar de aktuelle ytelsene fra Arbeids- og velferdsetaten. Arbeids- og velferdsetaten vil i de situasjonene ikke ha noen rolle i betalingen av kontingent, da det vil være noe som utelukkende håndteres mellom fagforeningen og medlemmet. At andre betalingsformer består som et alternativ, gjør at fagforeningene beholder den kontrollen over kontingentbetaling de har i dag. Ved eventuell endring til kontingenttrekk må dette følge av tariffavtale og avtales skriftlig med Arbeids- og velferdsetaten. Departementet vurderer derfor at det ikke er behov for noen fastsatt tid til implementering av kontingenttrekk, da fagforeningen ikke er forpliktet til å få betaling gjennom kontingenttrekk.

Kontingenttrekk i ytelser er særlig effektivt som betalingsform der kontingenten beregnes som en prosent av utbetalt ytelse. Fagforeningene har normalt ikke selv oversikt over hva som utbetales fra Arbeids- og velferdsetaten til det enkelte medlem. Man er derfor avhengig av en beregning i forbindelse med utbetalingen for å få til riktig prosentvis beregning av fagforeningskontingenten. Dette vil være tilsvarende som for kontingenttrekk i lønn, der arbeidsgiver kjenner den konkrete utbetalingen og administrerer denne. Kontingenttrekk i ytelser vil likevel ikke være begrenset til prosentvis beregning av kontingenten.

Departementet legger vekt på at kontingenttrekk ikke skal oppleves unødvendig byrdefullt for de aktuelle aktørene i en slik praksis. Det er spesielt arbeidsgiveres arbeidsbyrde som er fremhevet i høringsvarene, men det tilsvarende prinsippet om å hensynta arbeidsbyrden vil også gjelde for fagforeningsmedlemmet, fagforeningen og Arbeids- og velferdsetaten. Utgangspunktet for lovendringen er dermed at den tar utgangspunkt i den praksisen som eksisterer i dag, med den arbeidsbyrden som eksisterer i dag.

3.3 Hva kan trekkes når i hvilke ytelser

3.3.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått at Arbeids- og velferdsetaten kan foreta trekk av fagforeningskontingent. Det ble foreslått at kontingenttrekk

kan gjennomføres i ytelsene sykepenger, foreldrepenger, svangerskapsenger, pleie- og opplæringsenger og omsorgsenger. Hva som er inkludert i kontingenttrekket, utover at det er betaling av fagforeningskontingent, ble ikke kommentert ytterligere i høringsnotatet. Forslaget viste til arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d, og at tilsvarende rammer for hvilke fagforeninger som kan motta betaling gjennom kontingenttrekk skulle legges til grunn. Det innebærer krav om tariffavtale. Det ble videre vurdert at forslaget ikke rettslig kan begrenses til norske fagforeninger, og at fagforeninger i andre EØS-land også er omfattet.

3.3.2 Høringsinstansenes syn

De fleste høringsinstansene har ikke kommentert hvilke ytelser som skal være gjenstand for kontingenttrekk. KS har presisert at det i høringsnotatet er nevnt hvilke ytelser som skal være omfattet, men at dette ikke er en uttømmende liste over ytelser etter folketrygdloven. Det bes derfor om at det undersøkes om de foreslåtte ytelsene det skal kunne gjennomføres kontingenttrekk i er en uttømmende liste.

De fleste høringsinstansene har ikke kommentert hva som skal inkluderes i kontingenttrekket. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* uttaler at kontingenttrekk i ytelse bør ha samme rammer som kontingenttrekk i lønn etter arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d, men har en presisering knyttet til premier og avgifter som kan trekkes som en del av kontingenttrekk i lønn. Siden departementet ikke inkluderte forsikringspremier og fondsavgifter i sitt forslag som ble sendt på høring, legger Arbeids- og velferdsdirektoratet til grunn at fagforeningen vil ha egne rutiner for å innhente nevnte premier eller avgifter.

Det er ikke mottatt noen uttalelser om hvilke fagforeninger generelt som skal kunne motta betaling gjennom kontingenttrekk i ytelse, samt vilkåret om at det skal være inngått tariffavtale om kontingenttrekk. Arbeids- og velferdsdirektoratet uttaler at det er flere problemstillinger knyttet til kontingenttrekk for fagforeninger i andre EØS-land. Dette gjelder spesielt kontroll av korrekte opplysninger og korrekt trekk, ansvar for kostnader, samt spørsmål knyttet til skatt.

Kristiansand kommune har uttalt at Arbeids- og velferdsetaten kun bør foreta kontingenttrekk i ytelsene når arbeidsgiver ikke forskutterer utbetaling av ytelsen. Bakgrunnen for dette er at et alternativ med kontingenttrekk fra Arbeids- og velferdsetaten også ved forskuttering fra arbeids-

giver vil medføre en kompleksitet for arbeidsgiver. KS uttaler også at forslaget i liten grad avklarer hvordan det forholder seg til arbeidsgivere som forskutterer mange av ytelsene.

Arbeids- og velferdsdirektoratet uttaler at det bør være en forutsetning for kontingenttrekk i ytelse at det etterfølger trekk i lønn med grunnlag i tariffavtale.

3.3.3 Departementets vurderinger

Hvilke ytelser kan det gjøres kontingenttrekk i

Arbeids- og velferdsetaten utbetaler en rekke ytelser. De ytelsene det skal kunne foretas kontingenttrekk i er sykepenges, foreldrepenges, svangerskapspenges, pleie- og opplæringspenges og omsorgspenges.

Kontingenttrekk begrenses først og fremst til de utvalgte ytelsene fordi de midlertidig erstatter lønn. En avgjørende begrunnelse for å ha kontingenttrekk i ytelser er hensynet til sømløse overganger for fagforeningsmedlemmet mellom perioder med lønn og ytelser. Mange av høringsinstansene vektlegger hensynet til kontinuitet i perioder med skifte mellom lønn og ytelse som en viktig grunn til å ha kontingenttrekk i ytelser. Det kan tolkes som at det i alle fall er viktig å inkludere ytelser der et slikt skifte mellom inntektsformer er mest vanlig. De ytelsene det kan gjøres kontingenttrekk i, er de der dette behovet er størst.

I tillegg er det historikk for å foreta kontingenttrekk i sykepenges, foreldrepenges, svangerskapspenges, pleie- og opplæringspenges og omsorgspenges. En sentral begrunnelse for å regulere kontingenttrekk i ytelser er å sikre at eksisterende praksis har et tilstrekkelig rettslig grunnlag. Det har ikke vært intensjonen å gi Arbeids- og velferdsetaten nye oppgaver utover det som det allerede er historikk for. Departementet har heller ikke fått innspill på at det er avgjørende å utvide hvilke ytelser som er aktuelle for kontingenttrekk. Kontingenttrekk i ytelser utvides derfor ikke til flere ytelser enn de det er historikk for å gjennomføre slikt trekk i. Det betyr samtidig at den nye bestemmelsen i folketrygdloven ikke gir et rettslig grunnlag for kontingenttrekk i andre ytelser fra Arbeids- og velferdsetaten. Slike trekk må eventuelt følge av et annet rettslig grunnlag, et slikt grunnlag finnes ikke på nåværende tidspunkt.

Hva er inkludert i kontingenttrekket

Arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d sier at det kan gjøres trekk i lønn når det ved tariffavtale er fastsatt regler om lønnstrekk for fagforeningskontingent, herunder premie til kollektiv forsikring som er knyttet til medlemskap i fagforening, eller avgift til opplysnings- og utviklingsfond, eller til lavtlønnsfond. Det betyr at kontingenttrekket inkluderer betaling for selve medlemskapet og for de nevnte premier og avgifter. Departementets lovforslag sendt på høring kunne gi inntrykk av at forsikringspremien og fondsavgiftene ikke skulle inkluderes i hva som kunne trekkes som kontingenttrekk i ytelser. Det har ikke vært departementets intensjon.

Likhet mellom perioder med lønn og perioder med ytelse er en helt sentral begrunnelse for hvorfor kontingenttrekk i ytelser skal videreføres og reguleres. Det betyr at hva som kan trekkes som en del av kontingenttrekket også er tenkt likt mellom lønn og ytelse. At forsikringspremie og de nevnte fondsavgifter skal betales som en del av den samlede betalingen fra medlem til fagforening, er noe som reguleres knyttet til fagforeningsmedlemskapet, og er ikke tenkt påvirket av hvordan kontingenten betales. Departementet vurderer derfor at den premie og de avgifter som kan trekkes som del av kontingenttrekk i lønn også kan trekkes som kontingenttrekk i ytelse.

Kriterier for kontingenttrekk

Kontingenttrekk er betaling av fagforeningers medlemskontingent. En forutsetning for at det skal kunne gjennomføres kontingenttrekk er dermed at betalingen går til en fagforening. Departementet legger til grunn samme forståelse av fagforening som det som følger av arbeidstvistloven § 1 bokstav c. Det betyr at en fagforening i denne sammenhengen er «enhver sammenslutning av arbeidstakere eller av arbeidstakernes foreninger som har til formål å vareta arbeidstakernes interesser overfor deres arbeidsgivere».

Hvis det skal kunne gjennomføres kontingenttrekk på vegne av fagforeninger i andre EØS-land, medfører det økt kompleksitet og enkelte særskilte avklaringer knyttet til dette. Det er ingen historikk for at Arbeids- og velferdsetaten trekker kontingent på vegne av noen andre fagforeninger enn norske. Departementet vurderer det heller ikke som sannsynlig at det er et stort behov for å legge til rette for en slik praksis, slik betaling av kontingent må forutsetningsvis foregå på andre måter i dag.

Samtidig vurderes det at det ikke er rettslig adgang til å begrense kontingenttrekk til kun norske fagforeninger. Spørsmålet er om kontingenttrekk for kun norske fagforeninger medfører at utenlandske arbeidstakere eller virksomheter forskjellsbehandles eller stilles dårligere sammenlignet med norske. Regler som kan hindre utøvelsen av de grunnleggende rettigheter som sikres i EØS-avtalen, eller gjøre de mindre interessante, er en restriksjon på frihetene som må rettferdiggjøres.

Departementet legger til grunn at kontingenttrekk legger til rette for effektiv betaling av kontingenten og smidige overganger mellom inntekt gjennom lønn og ytelse. Dette er i seg selv et gode. En begrensning av kontingenttrekk til norske fagforeninger vil være en direkte forskjellsbehandling av ulike medlemskap og fagforeninger utfra foreningens nasjonalitet. I de tilfellene en fagforening i annet EØS-land har direkte kontingenttrekk som betalingsform, vil en utelukkelse av det i utbetalte ytelser være en ulempe for den enkelte ytelsesmottageren sammenlignet med medlemmer i norske fagforeninger. Departementet vurderer at en slik direkte forskjellsbehandling ikke kan rettferdiggjøres. Forslaget er derfor ikke i seg selv begrenset til norske fagforeninger, men øvrige vilkår for kontingenttrekk i ytelser må være oppfylt.

Departementet vurderer at det kun skal foretas kontingenttrekk i ytelser når arbeidsgiver ikke forskutterer ytelsen. Praksis i dag er at Arbeids- og velferdsetaten mottar informasjon om kontingenttrekk fra arbeidsgiver når medlemmet har gått over på ytelse og arbeidsgiver ikke forskutterer ytelsen gjennom fortsatt lønnsutbetaling. En slik praksis bidrar til å unngå unødvendig kompleksitet i ansvarsfordelingen mellom arbeidsgiver og Arbeids- og velferdsetaten. I de tilfellene arbeidsgiver foretar kontingenttrekk i lønn, og arbeidsgiver fortsetter å betale lønn som forskudd på ytelse eller i kombinasjon med ytelse fra Arbeids- og velferdsetaten er det mest hensiktsmessig at arbeidsgiver fortsetter med kontingenttrekket. Dette sikrer også at det ikke trekkes dobbelt fagforeningskontingent.

Det skal også kun foretas kontingenttrekk i ytelse når ytelsen midlertidig erstatter lønnsutbetaling der det etter arbeidsmiljøloven kan foretas kontingenttrekk i lønn. Dette fordi et av de viktigste hensynene bak kontingenttrekk i ytelse er at det sikrer smidige overganger for medlem og fagforening i perioder med skifte mellom lønn og ytelse. Behovet for kontingenttrekk i ytelse gjør seg derfor først og fremst gjeldende der det skjer

et skifte mellom inntektskildene. Et vilkår for å kunne gjennomføre kontingenttrekk i lønn er at det gjennom tariffavtale er fastsatt regler om lønnstrekk for fagforeningskontingent. At det foreligger en tariffavtale, vil dermed også være et vilkår for å gjennomføre kontingenttrekk i ytelse, selv om Arbeids- og velferdsetaten ikke direkte er del av noen slik tariffavtale. Praksisen med kontingenttrekk i ytelse skal videre følge av en skriftlig avtale mellom fagforeningen og Arbeids- og velferdsetaten.

3.4 Rutiner og ansvarsfordeling

3.4.1 Forslaget i høringsnotatet

Høringsnotatet omtalte ikke ansvarsfordeling generelt. Det ble foreslått at opplysninger nødvendig for å gjennomføre kontingenttrekket kan motas fra den som har rett til ytelsen, fra arbeidsgiveren til den som har rett til ytelsen og fra fagforeningen.

3.4.2 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene er opptatt av den praktiske gjennomføringen av kontingenttrekk i ytelser, der spesielt innhenting av nødvendige opplysninger er en gjentakende problemstilling. Det etterlyses tydelighet i rutiner og ansvarsfordeling.

KS uttaler at forslaget bryter med etablert ansvarsfordeling, og at uklarhet i ansvarsforholdet kan føre til klager, feil og personvernbrudd. *Befalets Fellesorganisasjon* uttaler at det må inngås avtaler om rutiner, informasjonsflyt og tekniske løsninger.

Arbeids- og velferdsdirektoratet uttaler at Arbeids- og velferdsetatens ansvar bør tydeliggjøres og begrenses til den praktiske gjennomføringen. De uttaler videre at det er best at opplysninger kommer fra en part, og ber departementet vurdere om eksisterende praksis med opplysninger fra arbeidsgiver bør videreføres og lovfestes. *Nittedal kommune* uttaler at Arbeids- og velferdsetaten må få de nødvendige opplysningene for å gjennomføre kontingenttrekk fra arbeidstaker eller fagforening. De ser det ikke som arbeidsgivers rolle å videreformidle opplysninger om fagforeningstilhørighet.

Kristiansand kommune viser til erfaring med at Arbeids- og velferdsetatens digitale løsninger ikke blir tilpasset store arbeidsgivere. Gjennomføringen av kontingenttrekk må hensynta arbeidsgivere som forskutterer lønn, uten ytterligere manuelle prosesser for arbeidsgiver.

Unio ber om at det spesifiseres tydelig hva Arbeids- og velferdsetaten kan innhente og at det er prosedyrer for sikker deling. De uttaler videre at det må være tydelig hvordan etaten skal varsles dersom medlemmet melder seg ut eller kontingentsatsen endres, samt hvordan kontingenten skal beregnes ved deltidsstilling som gir delvis ytelse.

Skatteetaten uttaler at Arbeids- og velferdsetaten kan innrapportere kontingenttrekk gjennom a-ordningen, men at det er ikke er hjemmel for å innhente opplysninger om fagforeningsmedlemskap gjennom a-ordningen.

3.4.3 Departementets vurderinger

Som et utgangspunkt er administrasjon av medlemskapet i en fagforening, inkludert betaling av kontingent, et forhold mellom fagforeningen og medlemmet. Kontingenttrekk skal dermed heller ikke innskrenke medlemmets rett til å bestemme over sitt medlemskap, og eventuelle endringer i medlemskapet må håndteres mellom medlemmet og fagforeningen.

Arbeids- og velferdsetatens rolle skal begrenses til å administrere og gjennomføre kontingenttrekket i ytelse. Det betyr at etatens ansvar også begrenses til den praktiske gjennomføringen av denne prosessen. Eventuelle endringer og feil som knytter seg til administrasjon av fagforeningsmedlemskapet for øvrig må håndteres mellom fagforeningen og medlemmet.

En del av etatens ansvar for den praktiske gjennomføringen, er å legge til rette for en trygg og effektiv løsning for de involverte partene. Etaten vil derfor utvikle løsninger for dette formålet. Det forutsettes at disse blant annet oppfyller krav og standarder for sikker informasjonsflyt. Siden slike krav uansett følger av andre krav som Arbeids- og velferdsetaten er bundet av, spesifiseres dette ikke ytterligere i den nye bestemmelsen i folketrygdloven. Arbeids- og velferdsetaten får også ansvar for å kontrollere at et eventuelt kontingenttrekk i ytelse følger av en avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og fagforeningen. En slik avtale vil blant annet kunne detaljere ytterligere hvordan betalingen skal videreformidles til fagforeningen.

I forslaget var det lagt opp til at opplysninger nødvendige for å gjennomføre kontingenttrekket kunne innhentes fra medlemmet, fagforening eller arbeidsgiver. Departementet vurderer at dette ikke ivaretar i tilstrekkelig grad en tydelig og forutsigbar praksis for de involverte partene. Praksis i dag er at Arbeids- og velferdsetaten mot-

tar opplysninger nødvendige for kontingenttrekk fra medlemmets arbeidsgiver. Departementet vurderer at dette er en hensiktsmessig ordning også fremover. Dette skyldes at kontingenttrekk i ytelse bevisst henger tett sammen med kontingenttrekk i lønn. Kontingenttrekk i ytelse er avgrenset til der det også kan gjennomføres kontingenttrekk i lønn, og skal kun gjennomføres når arbeidsgiver ikke forskutterer ytelsen. Det vil dermed være arbeidsgiver som er nærmest til å ha de nødvendige opplysningene for gjennomføring av kontingenttrekk i ytelse. Siden dette også er praksis i dag, vurderer departementet at det ikke er en ny oppgave. Samtidig er det viktig at Arbeids- og velferdsetatens løsninger for innhenting av opplysninger hensyntar arbeidsgiverne.

Departementet vurderer at det kan være behov for å gjøre ytterligere spesifiseringer knyttet til gjennomføringen av kontingenttrekk i ytelse. Departementet kan derfor gi forskrift om gjennomføringen.

3.5 Personvern

3.5.1 Forslaget i høringsnotatet

Det ble i høringsnotatet forutsatt at Arbeids- og velferdsetaten spør ytelsesmottageren om det er aktuelt å innhente de nødvendige opplysninger om fagforeningsmedlemskapet. Det ble samtidig vurdert at samtykke ikke var aktuelt behandlingsgrunnlag for behandlingen av personopplysninger, at det isteden var utøvelse av offentlig myndighet og supplerende rettsgrunnlag gjennom foreslått ny bestemmelse i folketrygdloven. Øvrige forpliktelser etter personvernregelverket, inkludert ivaretagelse av den registrertes rettigheter, var ikke kommentert i forslaget.

3.5.2 Høringsinstansenes syn

Flere av høringsinstansene er opptatt av at behandlingen av personopplysninger nødvendig for å gjennomføre kontingenttrekket skjer innenfor rammene av personvernregelverket. *Norsk sykepleierforbund* uttaler at personopplysninger må behandles i tråd med gjeldende personvernregelverk. *Befalets Fellesorganisasjon* uttaler at forslaget reiser viktige personvern hensyn, og viser til sentrale prinsipper for slik behandling.

Akademikerne uttaler at de er tvilende til at den enkeltes personvern ivaretas i tilstrekkelig grad, spesielt muligheten til å reservere seg. De mener det ikke er godt begrunnet hvorfor opplysninger om fagforeningsmedlemskap skal deles

med Arbeids- og velferdsetaten. KS uttaler at det er uklart hva som er formålet med behandlingene etter ny § 22-9, samt at det ikke er redegjort for hvordan behandlingen skal kontrolleres.

Datatilsynet uttaler at opplysninger om fagforeningsmedlemskap er en særlig kategori av opplysninger, noe som stiller krav til rettslig regulering av behandlingen. Siden det er ikke er rettslig regulert i dag, sier de at det er positivt at det reguleres.

3.5.3 Departementets vurderinger

Forslaget om kontingenttrekk i ytelser innebærer at enkelte personopplysninger må deles med Arbeids- og velferdsetaten, inkludert opplysninger om fagforeningsmedlemskapet. Dette kan være opplysninger som det ellers ikke vil være nødvendig for Arbeids- og velferdsetaten å behandle, og etaten vil ellers ikke ha rettslig grunnlag for behandlingen. Det vil derfor øke mengden opplysninger om ytelsesmottageren som etaten behandler. Opplysninger om fagforeningsmedlemskap vil være en del av de opplysningene etaten må behandle, noe som er en særlig kategori av personopplysninger. Dette medfører et særskilt vern.

Arbeids- og velferdsetaten vil være ansvarlig for at forpliktelsene etter personvernregelverket ivaretas innenfor den avgrensede delen etaten er ansvarlig for. Siden forpliktelsene til den behandlingsansvarlige, samt rettighetene til den registrerte, følger av gjeldende personvernregelverk, reguleres ikke dette spesifikt knyttet til kontingenttrekk i ytelser.

Departementet legger til grunn at medlemmet som et utgangspunkt ønsker å ha kontroll over delingen av opplysninger om seg selv. Departe-

mentet har vurdert om det er mulig at medlemmet selv samtykker til disse behandlingene. Isolert sett er det mulig å lage en løsning der behandlingene først skjer etter at den enkelte har gitt et opplyst og informert samtykke. I praksis fremstår det lite realistisk å innfri kravene til et slikt samtykke, da det i mange sammenhenger ikke vil være et reelt alternativ til å samtykke. Etaten vil måtte gi informasjon om hva samtykket innebærer. Gjennomføringen av kontingenttrekk vil ikke være mulig uten at etaten får informasjon om medlemskapet og kontingenten, slik at det må samtykkes for at trekket skal skje. Å ikke samtykke til gjennomføringen av kontingenttrekk, kan i praksis bety at det ikke blir betalt kontingent. Det vil få konsekvenser for medlemskapet. Administrasjon av medlemskapet, inkludert innmelding og utmelding, er et forhold mellom medlemmet og fagforeningen. Departementet mener også informasjon om og aksept av hvordan betaling av kontingent skal gjennomføres, er noe som må håndteres mellom medlem og fagforening. Det er derfor ikke noe som etaten skal be om aksept for hos den enkelte. Dette er tilsvarende praksis som for kontingenttrekk i lønn, der arbeidsgivere ikke ber om samtykke til å gjennomføre de nødvendige behandlingene.

Samtidig må etaten, som behandlingsansvarlig, ha et behandlingsgrunnlag for de aktuelle behandlingene, inkludert behandling av en særlig kategori av personopplysninger. Regulering av offentlige myndigheter gjennom nasjonal rett er et alternativt behandlingsgrunnlag, og det som departementet vurderer som mest hensiktsmessig i denne sammenhengen. Behandlingsgrunnlaget er dermed personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav e, med supplerende rettslig grunnlag i foreslått ny bestemmelse i folketrygdloven.

4 Forslag til endring i arbeidsmiljøloven

4.1 Gjeldende rett

Arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd gir hjemmel til å fastsette forskrifter som pålegger HMS-kort innenfor bransjer der det er nødvendig eller hensiktsmessig for å ivareta arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet. Bestemmelsen gir også hjemmel til å gi forskrift om oversiktslister over hvem som til enhver tid er sysselsatt på arbeidsplassen. Formålet med slike tiltak er å ivareta helse, miljø og sikkerhet på arbeidsplassen, samt å redusere omfanget av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Det er i dag ikke lovhjemmel for å innføre plikter for oppdragsgiver for å sikre at forskrifter om HMS-kort overholdes.

4.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det lagt frem forslag om at det i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd inntas bestemmelser som gir hjemmel til å gi forskrift om at oppdragsgivere skal ha plikt til

- i kontrakt med sine oppdragstakere å ta inn kontraktsvilkår for å sikre at oppdragstakeren overholder forskriftsfestede krav om HMS-kort
- å kontrollere at oppdragstakere som utfører arbeid for seg overholder bestemmelser om HMS-kort

I høringen ble det videre foreslått at det skal fremgå av hjemmelsbestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd at oppdragstakeren ved forskrift skal kunne pålegges en plikt til å utlevere nødvendig dokumentasjon til oppdragsgiveren, slik at denne skal kunne oppfylle sin kontrollplikt.

4.3 Høringsinstansenes syn

Alle organisasjonene på arbeidstakersiden som har uttalt seg om lovforslagene er positive til disse.

LO viser til at det er utstrakt bruk av selvstendig oppdragstakere og underleverandører i næringen, noe som gjør det vanskelig for oppdragsgivere å føre reell kontroll med oppdragstakere og underleverandører. De mener at etablering av kontrollplikt av HMS-kortordningen for oppdragsgiver bør bidra til bedre oversikt og mulighet til å reagere mot kontraktsbrudd, og til ansvarliggjøring av leverandører.

Også alle organisasjonene på arbeidsgiversiden som har uttalt seg, herunder *Arbeidsgiverforeningen Spekter*, *NHO Logistikk og Transport*, *Norges Bondelag*, *Norges Lastebileierforbund* og *Virke* støtter forslagene til endringer i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd.

Virke er generelt skeptisk til at næringsvirksomheter belastes med tilsynsoppgaver og -funksjoner og fremholder at slike kontrollfunksjoner primært bør ligge hos offentlige tilsynsmyndigheter. *Virke* støtter likevel forslaget, og viser til at det bygger på den kunnskapen organisasjonene har fått gjennom arbeidet med treparts bransjeprogram for transport om utfordringene i varebilsegmentet.

Norges Bondelag viser til at det, i relasjon til eventuelle sanksjoner for brudd på oppdragsgiveransvaret, bør skilles mellom bestillere av tilfeldige og sporadiske transportoppdrag og større profesjonelle aktører med langsiktige og faste transportavtaler. De mener at det ikke vil fremstå rimelig eller forholdsmessig å anvende strenge reaksjoner for mindre og sporadiske brudd på oppdragsgiveransvaret utført av mer tilfeldige bestillere, og at forarbeidene til hjemmelsbestemmelse i sjuende ledd i arbeidsmiljøloven § 4-1 bør presisere at slike omstendigheter skal vektlegges ved vurderingen av om straff skal ilegges.

Oslo kommune støtter forslaget om å innføre et oppdragsgiveransvar.

Posten Bring stiller seg også positiv til forslaget om å innføre et oppdragsgiveransvar.

Institutt for energiteknikk er enig i forslaget om at oppdragsgiver skal ha plikt til å innta kontrakt-klausuler knyttet til manglende overholdelse av kravene til HMS-kort. Instituttet er imidlertid ikke enig i forslaget om at oppdragsgiver skal ha en

plikt til å kontrollere at kravene til HMS-kort overholdes, og viser til at det er umulig for bestiller å vite om underleverandør benyttes og om det er flere underleverandører i verdikjeden samt at det vil medføre unødvendig mye ressursbruk hos bestiller å skulle ha denne kontrollplikten.

4.4 Departementets vurderinger

Departementet legger til grunn at det å pålegge oppdragsgivere et ansvar for å føre kontroll med at leverandører overholder sin plikt til å sørge for HMS-kort, vil kunne være et egnet virkemiddel for å effektivisere lovpålagte krav om HMS-kort og forsterke leverandørenes interesse i å oppfylle slike krav. Et slikt ansvar vil dessuten gi oppdragsgiverne et incitament til å skaffe seg kunnskap om hvem deres leverandører og underleverandører er og hvorvidt de overholder forskriftsfestede krav. Dermed får oppdragsgiverne et bedre grunnlag for å velge seriøse leverandører. Arbeidstilsynet kan på sin side bruke tilsyn med oppdragsgiveransvaret, og den oversikten oppdragsgiverne har over egne leverandører, som utgangspunkt for myndighetenes tilsyn med leverandørene. Samlet sett vil dette kunne gi en større sikkerhet for at formålet med HMS-kortordningene – ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet og redusert omfang av useriøsitet – faktisk oppnås. Departementet har videre merket seg at det konkrete forslaget om innføring av et oppdragsgiveransvar for varetransport har fått sterk støtte i høringsrunden, blant annet fra arbeidslivets parter på begge sider.

På den annen side vil innføring av et oppdragsgiveransvar, slik Institutt for energiteknikk er inne på, innebære at oppdragsgiverne påføres arbeid og utgifter knyttet til å gjennomføre kontroll.

Spørsmålet om hvorvidt det er tilstrekkelig grunn til å innføre et oppdragsgiveransvar, herunder avveiningen i forhold til de administrative byrdene som oppdragsgiver påføres, må vurderes ut fra forholdene i den enkelte bransje og den konkrete utformingen av kontrollansvaret i forskrift. Departementet vil imidlertid påpeke at et krav om kontroll med at leverandørene har nødvendige gyldige HMS-kort vil gjelde et avgrenset, konkret forhold som bør kunne kontrolleres på en enkel og lite byrdefull måte. Det vises videre til at departementet også foreslår at det skal være anledning til å fastsette forskriftskrav til *oppdragstaker* om å utlevere nødvendig dokumentasjon, for å lette oppdragsgivers kontroll, se omtale nedenfor.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det fastsettes en hjemmel i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd som gir grunnlag for at oppdragsgivere ved forskrift kan pålegges å kontrollere at lovpålagte krav om HMS-kort overholdes. Konkret foreslås det at det tas inn i lovbestemmelsen at det skal kunne gis regler om at oppdragsgiver skal stille krav i kontrakt med leverandører om at forskrifter om HMS-kort overholdes og til å kontrollere at oppdragstakere faktisk overholder kravene. Når det gjelder krav til kontraktsvilkår, viser departementet til følgende ikke uttømmende eksempler på hva hjemmelsbestemmelsen anses å gi rom for

- kontraktsvilkår om at HMS-kortforskrifter skal overholdes
- kontraktsvilkår om adgang til å iverksette sanksjoner ved brudd
- kontraktsvilkår om at oppdragsgiver skal informeres hvis oppdraget eller deler av det settes ut til andre

For å bidra til at oppdragsgiver skal kunne oppfylle sin kontrollplikt, foreslår departementet også at det gis hjemmel til å kunne pålegge oppdragstaker å utlevere dokumentasjon som er nødvendig for å ivareta kontrollansvaret.

Departementet legger til grunn at kontrollansvaret vil kunne innebære at oppdragsgiver pålegges en plikt til å utarbeide skriftlige rutiner/systemer for gjennomføring av kontroll. Oppdragsgivers gjennomføring av kontrollen vil kunne baseres på vurderinger av risiko for brudd og behov for kontroll, noe som vil redusere de administrative byrdene forbundet med kontrollen.

En plikt for oppdragsgivere til å føre kontroll med overholdelse av krav om HMS-kort og en motsvarende plikt for oppdragstakere til å dokumentere overholdelse, vil kunne utgjøre restriksjoner på den EØS-rettslige adgangen til fri bevegelse av tjenester. Departementet vil i utgangspunktet vise til at det foreslåtte oppdragsgiveransvaret er utformet etter mønster av gjeldende regler om oppdragsgiveres påseansvar når det gjelder allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkår og at disse reglene er funnet å være i overensstemmelse med EØS-retten. En vurdering av om innføring av et oppdragsgiveransvar knyttet til HMS-kort er forenlig med EØS-retten, herunder særlig om kravet til proporsjonalitet er oppfylt, må imidlertid gjøres konkret i forbindelse med eventuell fastsettelse av aktuelle forskriftskrav for den enkelte bransje.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Endringer i folketrygdløven

Arbeids- og velferdsetaten vil ha kostnader knyttet til forvaltning av kontingenttrekket. Slike trekk krever egen effektiv systemstøtte, og må hensyntas i utviklingen av utbetalingsløsninger ellers. Det forutsetter i tillegg at rutiner for utbetaling inneholder rutiner for kontingenttrekk. Det er anslått 30 millioner kroner til systemutvikling og 6 millioner kroner årlig til forvaltning av løsningsene. Dette anslaget tar utgangspunkt i at det er norske fagforeninger som fortsetter å bruke kontingenttrekk som betalingsform, eventuelle kostnader knyttet til fagforeninger i andre EØS-land er ikke inkludert. Dette skyldes at det vurderes lite sannsynlig at det vil bli en utbredt praksis.

Praksis i dag er at arbeidsgiver sender opplysninger til Arbeids- og velferdsetaten angående kontingenttrekk. Denne praksisen videreføres, og departementet anser det derfor ikke som en ny oppgave for arbeidsgivere. Kontingenttrekk i ytelser begrenses samtidig til de tilfellene der det også kan gjennomføres kontingenttrekk i lønn, og der arbeidsgiver ikke forskutter ytelsen. Dette skyldes blant annet at det reduserer det som pålegges den enkelte arbeidsgiver, med formål å redusere kompleksiteten. En del av Arbeids- og velferdsetatens ansvar er i tillegg å utvikle effektive og smidige løsninger for innhenting av opplysninger, hensynet til arbeidsgiverne skal være sentralt for dette. Det er samtidig en mulighet for at flere fagforeninger enn i dag vil gå over til kontingenttrekk som betalingsform, noe som øker mengden arbeid for de andre aktørene.

Departementet anser med dette at endringen ikke har ytterligere økonomiske og administrative konsekvenser utover Arbeids- og velferdsetatens kostnader som det er bevilget midler til i statsbudsjettet for 2026.

5.2 Endringer i arbeidsmiljøloven

Departementet viser til at forslaget om å innføre en forskriftshjemmel for å kunne pålegge et oppdragsgiveransvar forutsetter at det nærmere innholdet i forslaget konkretiseres i forskrift. Lovforslaget i seg selv har derfor ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

Som en illustrasjon, kan det vises til at Arbeidstilsynet i forbindelse med sitt høringsnotat om HMS-kortordning mv. for varetransport med bil, la til grunn at de økonomiske og administrative konsekvensene ved eventuell innføring av et oppdragsgiveransvar knyttet til kravet om HMS-kort, ville være relativt beskjedne. Arbeidstilsynet viste til at det vil kreve visse økonomiske og administrative ressurser i virksomhetene som kjøper inn tjenester å sørge for å ta inn klausuler i kontrakter med krav om overholdelse av bestemmelser om HMS-kort og etablere rutiner for gjennomføring av kontroll. Arbeidstilsynet viste også til at omfanget av kontrollen vil avhenge av hvilke leverandører oppdragsgiverne benytter og risikoen for brudd på reglene om HMS-kort hos disse.

Arbeidstilsynet la i høringsnotatet generelt til grunn at gjennomføringen av oppdragsgiveransvaret skal kunne gjøres relativt enkelt. Innføring av et slikt ansvar vil samtidig kunne ha positive konsekvenser ved at det bidrar til at krav til HMS-kort i større grad etterleves og dermed til at formålene med ordningen i større grad nås. HMS-kort antas blant annet å ha god effekt mot uregistrert arbeidskraft og svart arbeid. Krav til HMS-kort vil gjøre det vanskeligere for useriøse virksomheter å konkurrere med unaturlig lave priser, som følge av brudd på arbeidsmiljølovgivning og skatte- og avgiftsunndragelser. For de seriøse virksomhetene, som i dag driver i tråd med reglene, vil HMS-kort kunne bidra til at konkurransen skjer på likere og mer rettferdige vilkår.

6 Merknader til bestemmelsene i lovforslaget

Til folketrygdloven § 22-9

Bestemmelsens første ledd gir Arbeids- og velferdsetaten hjemmel for å gjennomføre kontingenttrekk i utvalgte ytelser etter folketrygdloven. De aktuelle ytelsene er sykepengen, foreldrepenger, svangerskapspengen, pleie- og opplæringspengen og omsorgspenger. Det trekkes Arbeids- og velferdsetaten foretar i utbetalingen av ytelsene er fagforeningsmedlemmets betaling av kontingent til fagforeningen, og skal dermed overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til fagforeningen etter at trekket er foretatt. Bestemmelsens første ledd sier videre at kontingenttrekket kan, i tillegg til selve kontingenten, inkludere forsikringspremier og fondsavgifter som betales sammen med kontingenten til fagforeningen. Hva som kan trekkes som en del av kontingenttrekket, er dermed det samme etter denne bestemmelsen og arbeidsmiljøloven § 14-15 tredje ledd bokstav d om kontingenttrekk i lønn. Dette er bevisst for å sikre at trekkene i lønn og ytelser ivaretar de samme behovene.

Bestemmelsens andre ledd fastsetter tre vilkår for at kontingenttrekk etter første ledd skal kunne gjennomføres. For det første skal det etter første punktum være fastsatt regler om kontingenttrekk i tariffavtalen i arbeidsforholdet til den som har rett til ytelsen. For det andre skal det etter andre punktum være en avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og fagforeningen om at Arbeids- og velferdsetaten skal gjennomføre kontingenttrekk på vegne av fagforeningen. En slik avtale vil normalt ikke være knyttet til et konkret kontingenttrekk, men isteden være en generell avtale om når og hvordan Arbeids- og velferdsetaten skal gjennomføre kontingenttrekk. Avtalen vil supplere reguleringen av den praktiske gjennomføringen av kontingenttrekket. For det tredje skal det etter tredje punktum ikke gjennomføres kontingenttrekk når arbeidsgiver forskutterer ytelsen. Det legges til grunn at arbeidsgiver i de tilfellene isteden kan foreta kontingenttrekk i sine utbetalinger. Dette vilkåret er ment å bidra til at det blir mindre endringer for arbeidsgiverne å ta hensyn til, samt

redusere risikoen for dobbelt trekk for medlemmet.

Bestemmelsens tredje ledd slår fast at arbeidsgiver til den som har rett til ytelsen sender opplysninger nødvendige for å gjennomføre kontingenttrekket til Arbeids- og velferdsetaten. Dette gir Arbeids- og velferdsetaten rettslig grunnlag for å motta disse opplysningene, inkludert opplysninger om fagforeningsmedlemskap. Bakgrunnen for at etaten skal motta de nødvendige opplysningene fra arbeidsgiveren, er for å sikre ønsket kontinuitet i kontingenttrekket i overgangen fra lønn til ytelse. I tillegg vil arbeidsgiver ha de nødvendige opplysningene om kontingenttrekk og eventuell forskuttering av ytelsen, siden det er et vilkår om tariffavtale om kontingenttrekk i arbeidsforholdet for at kontingenttrekk i ytelser skal kunne gjennomføres.

Bestemmelsens fjerde ledd avgrenser Arbeids- og velferdsetatens ansvar til kun å omhandle det som skjer i forbindelse med utbetaling av ytelsen. Øvrig administrasjon av medlemskapet, inkludert eventuelle feil som oppstår i forbindelse med dette, vil normalt være et forhold som håndteres mellom fagforeningen og medlemmet.

Etter bestemmelsens femte ledd kan departementet gi forskrift om gjennomføringen av kontingenttrekket.

Til arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd

Bestemmelsen er omstrukturert og satt opp i en punktliste. Bokstav a og b er en videreføring av gjeldende regler i arbeidsmiljøloven § 4-1 sjuende ledd som gir departementet adgang til å fastsette forskrift som pålegger bruk av HMS-kort innenfor bransjer der det er nødvendig eller hensiktsmessig for å ivareta arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet, og om oversiktslister over hvem som til enhver tid er sysselsatt på arbeidsplassen.

Bokstav c til e er nye, og gir departementet adgang til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift som pålegger oppdragsgivere en plikt til å kontrollere at oppdragstakere overholder krav til HMS-kort. Med «oppdragsgivere» menes her både «bestillere», dvs. fysiske eller juridiske per-

Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

soner som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag og «hovedleverandører» dvs. entreprenører eller leverandører som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Bokstav c gir departementet adgang til å gi forskrift om at oppdragsgivere i kontrakt med oppdragstakere skal ta inn kontraktsvilkår for å sikre at forskrifter om HMS-kort overholdes. Det kan for eksempel stilles krav om kontraktsvilkår om at HMS-kortforskrifter skal overholdes, herunder om kontraktsrettslige sanksjoner ved brudd, og at oppdragsgiver skal informeres hvis oppdraget eller deler av det settes ut til andre.

Bokstav d gir departementet adgang til å gi forskrift om at oppdragsgivere skal kontrollere at oppdragstakere overholder forskrifter HMS-kort.

Bokstav e gir departementet adgang til å gi forskrift om at oppdragstakere skal utlevere nødvendig dokumentasjon slik at en oppdragsgiver skal kunne oppfylle kontrollplikten etter bokstav d.

For øvrig vises det til omtale under punkt 4.4.

Andre punktum er en videreføring av gjeldende regler.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 22-9 skal lyde:

I utbetalingen av sykepenger, foreldrepenger, svangerskapspenger, pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger etter denne loven kan Arbeids- og velferdsetaten foreta trekk av fagforeningskontingent, herunder premie til kollektiv forsikring som er knyttet til medlemskap i fagforening, eller avgift til opplysnings- og utviklingsfond, eller til lavtlønnsfond.

Trekk av fagforeningskontingent i ytelser etter første ledd forutsetter at det er fastsatt regler om kontingenttrekk i tariffavtalen. Kontingenttrekk kan bare gjennomføres når det er inngått avtale om dette mellom Arbeids- og velferdsetaten og fagforeningen. Trekk av fagforeningskontingent i ytelser gjennomføres ikke når arbeidsgiver forskutterer ytelsen.

Arbeidsgiver til den som har rett til ytelsen skal sende nødvendige opplysninger om kontingenttrekk til Arbeids- og velferdsetaten.

Arbeids- og velferdsetatens ansvar er begrenset til å gjennomføre kontingenttrekket og overføre beløpet til fagforeningens oppgitte konto.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av paragrafen her.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 4-1 sjuende ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift

- a. som pålegger bruk av HMS-kort for arbeidstakere innenfor bransjer der det er nødvendig eller hensiktsmessig for å ivareta arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet
- b. om oversiktslister over hvem som til enhver tid er sysselsatt på arbeidsplassen
- c. om at oppdragsgivere i kontrakt med oppdragstakere skal ta inn kontraktsvilkår som skal sikre at forskrifter om HMS-kort overholdes
- d. om at oppdragsgivere skal kontrollere at oppdragstakere overholder forskrifter om HMS-kort
- e. om at oppdragstakere skal utlevere den dokumentasjonen som er nødvendig for at en oppdragsgiver kan oppfylle kontrollplikten

Etter pålegg fra departementet plikter offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikt å gi utsteder av HMS-kort alle opplysninger fra offentlige registre som er nødvendige for utstedelse av HMS-kort.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

